

† Ἀρχιμανδρίτης Ἰουστίνος Πόποβιτς (1894 - 1979)*

Συμπληρώθησαν είκοσι έτη από τής έκδημίας πρὸς Κύριον τοῦ μακαριστοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς, τοῦ γνωστοῦ Σέρβου Ὁρθοδόξου Κληρικοῦ καὶ Θεολόγου, ὁ ὁποῖος ἀγαπήθηκε, τιμῆθηκε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ὁρθοδόξους ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος καὶ καταγωγῆς. Καὶ αὐτό, διότι ἀνεδείχθη ἕνας καθολικὸς σύγχρονος ἀπλανῆς διδάσκαλος, ὁδηγὸς καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς Πίστεως, ὁ ὁποῖος ἐβίωσε καὶ περιέγραψε μὲ ἀπαράμιλλο δυναμισμό τὴν ὁδὸ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο ὡς τὸν Θεάνθρωπο, ἀπὸ τὸ κτιστὸ ὡς τὸ Ἄκτιστο, ἀπὸ τὸ θνητὸ ὡς τὸ Ἀθάνατο, ἀπὸ τὸ ἐφήμερο ὡς τὸ Αἰώνιο.

Ὁλη ἡ ζωὴ του καὶ τὸ ἔργο του δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο, παρά, κατὰ τοὺς ἰδικούς του εὐλογημένους λόγους, μία «*μαρτυρία περὶ τῆς ἀποστολικο-πατερικῆς Ὁρθοδοξίας ὡς τοῦ Θεανθρωπίνου μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου ἐν τῷ Σώματι*

Αὐτοῦ, τῆ Ἐκκλησίᾳ» (Ἐπιστολὴ του τῆς 6.8.1978).

Ἡ μαρτυρικὴ ἀγάπη του γιὰ τὸν Χριστό, τοὺς Ἁγίους καὶ τὴν Ἐκκλησίᾳ διαποτίζει κάθε λέξι καὶ νόημα τοῦ ἔργου του, διότι ἀπέκτησε «*νοὺν Χριστοῦ*» καὶ μίαν μοναδικὴ Χριστο-αἴσθησι περὶ τοῦ σκοποῦ, τοῦ τέλους καὶ τοῦ «*πληρώματος*» ὄλων τῶν πραγμάτων καὶ τῶν κτισμάτων, ὁρατῶν καὶ ἀορατῶν, τὰ ὁποῖα δημιουργήθησαν ἀπὸ τὸν Χριστὸ καὶ σὲ Αὐτὸν ἀναπόφευκτα θὰ καταλήξουν.

Μὲ ὅλη τὴν δύναμι τῆς ψυχῆς του ὁ Χριστο-πόθητος π. Ἰουστίνος τονίζει, ὅτι ἡ σωτηριώδης Ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία διαφυλάσσεται μέσα στὸ Σῶμα Του, τὴν Ἁγία Ὁρθόδοξο Ἐκκλησίᾳ, ἀναγεννᾷ καὶ μεταμορφώνει αὐτοὺς ποὺ τὴν δέχονται μὲ ταπεινῶσι καὶ ἀπλότητι καὶ ζοῦν μυστηριακῶς, καλλιεργοῦντες ταυτοχρόνως τὶς ἅγιες εὐαγγελικὰς ἀρετὰς, καὶ μάλιστα τῆς πίστεως, ταπεινώσεως, μετανοίας, προσευχῆς, ἀγάπης πρὸς πάντας, καὶ τῆς ὑπομονῆς στοὺς πειρασμούς, διότι ἔτσι ἐνώνονται μὲ τὸν Χριστό, Χριστοποιοῦνται.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ π. Ἰουστίνος ἀγωνίσθηκε μὲ πάθος ἐναντίον πλανῶν καὶ αἰρέσεων καὶ τηροῦσε πάντοτε μίᾳ κριτικῆ στάσι στὶς παρεκκλίσεις ἀπὸ τὴν Εὐαγγελικὴ Ἀλήθεια ἀκόμη καὶ ὑψηλὰ ἱσταμένων ἐκκλησιαστικῶν προσώπων, ὅταν διέβλεπε ἀλλοίωσι τῶν παραδεδομένων.

Ἰδιαίτερα ὀξὺς ἦταν πλέον στὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, τῆς συγχρόνου αὐτῆς «*παναϊρέσεως*», ὅπως ἔτσι ὀρθὰ τὴν ἐχαρακτήρισε αὐτὸς πρῶτος.

***

Ὁ π. Ἰουστίνος γεννήθηκε τὴν 25ῃ Μαρτίου τοῦ 1894, Ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἀπὸ ἱερατικὴ οἰκογένεια στὸ Βράνιε τῆς νοτίου Σερβίας καὶ ὀνομάσθηκε στὸ ἅγιο Βάπτισμα Εὐάγγελος, πρὸς τιμὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἄπο τὸ 1905 ἕως τὸ 1914 ἐφοίτησε στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα στὸ Βελιγράδι καὶ συνεδέθη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη μὲ τὸν Πνευματικὸ τοῦ Πατέρα, τὸν τότε Ἱερομόναχο καὶ διδάσκαλο στὴν Σχολή, καὶ μετέπειτα Ἐπίσκοπο Ἀχιρδῶν καὶ Ζίτσης, Νικόλαο Βελμίροβιτς († 1956), τὸν περίφημο αὐτὸν ἀποστολικὸ ἄνδρα, τὸν σύγχρονο Χρυσόστομο τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος τὸν εἰσήγαγε στὸ βάθος τῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς καὶ τοῦ ἐνέπνευσε τὴν μεγάλη ἀγάπη καὶ τὸν πόθο γιὰ τὰ αἰώνια.

Ἄπο τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ὁ π. Ἰουστίνος θὰ μελετοῦσε ὀπωσδήποτε καθημερινῶς, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τρία κεφάλαια ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη.

Τὸ 1916 ἐκάρη Μοναχὸς καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἰουστίνος, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Μάρτυρος Ἰουστίνου τοῦ Φιλοσόφου.

Τὸ 1920 ἐχειροτονήθη Διάκονος καὶ τὸ 1922 Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Σερβίας Δημήτριο.

Ὁ νεαρὸς Ἱερομόναχος Ἰουστίνος μὲ τὰ ἕκτακτα διανοητικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα, γεμάτος ζωὴ καὶ δραστηριότητα, φύσις ἀνήσυχος, φιλομαθὴς καὶ φιλοσοφικὴ, συνεπλήρωσε τὶς σπουδὲς του στὴν Ρωσία, Ἀγγλία καὶ Ἑλλάδα, ὅπου τὸ 1926 κατέθεσε τὴν διατριβὴ του «*Τὸ μυστήριον τῆς προσωπικότητος κατὰ τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον*» καὶ ἐκηρύχθη διδάκτωρ τῆς Θεολογίας. Ἐγνώριζε, μεταξύ ἄλλων, καὶ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἔτρεφε ἀπερίοριστη ἀγάπη καὶ σεβασμὸ γιὰ ὅ,τιδήποτε τὸ ἀληθινὰ ὀρθόδοξο καὶ ἑλληνικόν.

Δίδαξε στὰ Ἐκκλησιαστικὰ Σεμινάρια τοῦ Κάρλοβιτς καὶ Πρίζρεν Πατρολογία, Δογματικὴ, Λειτουργικὴ καὶ Ἀγιολογία καὶ κατὰ τὴν διετία 1930-1931 ἐργάσθηκε μαζί μὲ τὸν Ἐπίσκοπο Βιτωλίων Ἰωσήφ γιὰ τὴν ὀργάνωσι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Τσεχοσλοβακίας, ἣ ὅποια ἀπειλεῖτο ἀπὸ τὸν Οὐνιτισμὸ.

Ὁ π. Ἰουστίνος ἀπέκρουσε ἀποφασιστικὰ τὴν πρότασι καὶ πίεσι τοῦ Ἐπισκόπου Ἰωσήφ καὶ τῆς Σερβικῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος σὲ νεοπαγῆ ἐπισκοπὴ τῆς Καρπαθορωσίας, ὡς ἐπιβράβευσι τῆς ἐργατικότητος καὶ τῶν ἀγώνων του στὴν περιοχὴ αὐτῇ, ἐπικαλούμενος ἀναξιότητα, ἀνεπάρκεια καὶ ἔλλειψι πνευματικῆς καὶ χαρισματικῆς πείρας καὶ σοφίας!

Διατηροῦσε πνευματικὸ σύνδεσμο καὶ φιλία μὲ τὸν Μητροπολίτη Ἀντώνιο Κραποβίτσκι († 1936), πρῶτο Πρωθιεράρχη τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς, ἣ ὅποια ἐφιλοξενεῖτο στὸ σερβικὸ ἔδαφος τότε, καὶ μὲ τὸν χαρισματοῦχο π. Ἰωάννη Μαξίμοβιτς, τὸν μετέπειτα Ἅγιο Ἀρχιεπίσκοπο Σαγγάης καὶ Σὰν Φραντσίσκο († 1966).

Ὁ π. Ἰουστίνος, γνωστὸς ἤδη καὶ γιὰ τὸ συγγραφικὸ του ἄλγαντο, ἐκυκλοφόρησε τὸ 1932 τὸν πρῶτο τόμο τῆς τρίτομης Δογματικῆς του καὶ τὸ 1934 τοῦ ἀνετέθη νὰ διδάξῃ Δογματικὴ στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ Βελιγραδίου.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη συνέγραψε πλῆθος βιβλίων καὶ ἄρθρων· μὲ τὰ πύρινα κηρύγματα καὶ κείμενά του παρουσίαζε τὸ μεγαλεῖο τῆς Πίστεώς μας καὶ ὠδηγοῦσε εἰς ἐπίγνωσιν καὶ μετάνοια πλῆθοι πιστῶν, διακρίθηκε δὲ ἀπὸ τότε ὡς φωτισμένος καὶ διακριτικὸς πνευματικὸς ὁδηγὸς καὶ ἐξομολόγος ἀριστος.

Ἡ Θεολογία του δὲν ἦταν «ἀκαδημαϊκὴ», ἀλλὰ πάντοτε ζωντανή, χαρισματικὴ, λειτουργικὴ, κατασκευτικὴ καὶ προσευχητικὴ, διότι ὁ ἴδιος δὲν θεολογοῦσε στοχαστικῶς, ἀλλὰ ἐν προσευχῇ καὶ μὲ δάκρυα μετανοίας καὶ χαρμολύπης ἐν Χριστῷ, «πάσχων» κυριολεκτικῶς τὰ Θεῖα.

Μετὰ τὴν λήξι τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ τὴν ἐπικράτησι τοῦ κομμουνισμοῦ στὴν χώρα του ἐπαύθη ἀπὸ τὴν θέσι του στὸ Πανεπιστήμιο, ὡς ἐχθρὸς τοῦ καθεστώτος, καὶ μετὰ ἀπὸ κάποια περιπλάνησι, ἀνέλαβε τελικῶς τὸ 1948 ὡς Ἐφημέριος καὶ Πνευματικὸς

στην Ἱερά Γυναικεία Μονή τῶν Ἀρχαγγέλων τοῦ Τσέλιε στο Βάλιεβο, ὅπου τελοῦσε ὑπὸ περιορισμὸν καὶ αὐστηρὰν παρακολούθησι ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας.

Ἐκεῖ ἐπὶ τριάντα ὁλόκληρα ἔτη λειτουργοῦσε καθημερινῶς, διότι ὅπως ἔλεγε ὁ ἴδιος ἀντλοῦσε ὅλη τὴν δύναμί του ἀπὸ τὰ Ἅγια Μυστήρια, καὶ ζοῦσε μὲ αὐστηρὰ ἄσκησι, προσευχὴ καὶ νηστεία, μελετοῦσε, συνέγραφε καὶ μετέφραζε, καθωδηγοῦσε καὶ ἐξωμολογοῦσε τὴν Ἀδελφότητα καὶ τὰ ἀναρίθμητα πνευματικά του τέκνα ἀπὸ ὅλη τὴν Σερβία καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικό. Αὐτὸ εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ ἀποτελῆ σήμερα ἡ Μονὴ τοῦ Τσέλιε ἕνα ὑπόδειγμα Μοναχικῆς ζωῆς γιὰ ὅλες τὶς Μονές τῆς Σερβίας.

Τὰ πιὸ σημαντικά ἀπὸ τὰ πολλὰ συγγράμματά του, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περιφημὴ Δογματικὴ του, μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν τὰ Ἑρμηνευτικά του Ὑπομνήματα στοῦ Κατὰ Ματθαῖον καὶ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, στίς Ἐπιστολὰς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τὶς Καθολικὲς τοῦ Ἰωάννου καὶ ὁ δωδεκάτομος Συναξαριστὴς του.

Τὸ 1974 ἐξεδόθη τὸ μνημειῶδες ἔργο του «*Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμεινισμός*», διὰ τοῦ ὁποίου ἐκτίθεται ἡ διδασκαλία περὶ Ἐκκλησίας καὶ ἀντιπαράκειται αὐτὴ πρὸς τὸν οὐμανισμὸ τῆς ἄνευ Πνεύματος Δύσεως, στὴν ὁποίαν καὶ γεννήθηκε ὁ παναιρετικὸς Οἰκουμεινισμὸς.

Ὁ π. Ἰουστίνος κατεφέρθη μὲ εἰδικὰ Ὑπομνήματα (1970 καὶ 1977) κατὰ τῆς προετοιμαζομένης ὑπὸ τῶν Οἰκουμεινιστῶν ἀρχιερέων τοῦ Φαναρίου «*Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*» καὶ κατὰ τῆς συμμετοχῆς τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας στοῦ «*Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν*» (13.11.1974).

Εἶναι πραγματικὴ εὐλογία τὸ ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα του κυκλοφοροῦν καὶ στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα.

Ἐκοιμήθη ὁσιακῶς καὶ πάλι τὴν ἡμέρα τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου τοῦ 1979 ἐκ. ἡμ. καὶ ἔκτοτε ὁ τάφος του ἀποτελεῖ προσκύνημα ὄχι μόνον τοῦ πολυπαθοῦς σερβικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων.

* * *

Ὁ π. Ἰουστίνος θεωρεῖται ἀπὸ πολλοὺς ὡς ὁ μεγαλύτερος ἴσως Ὁρθόδοξος Θεολόγος τοῦ αἰῶνος μας.

Ἐξῆς καὶ ἀντιμετώπισε τὰ σύγχρονα προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας μὲ πατερικὸ τρόπο καὶ ἦθος, μὲ τὴν Θεανθρωπίνην μεθοδολογίαν τῶν Ἀγίων Πατέρων. Χρησιμοποιώντας τὴν σύγχρονη προβληματολογία καὶ ὁρολογία στὴν ἀντιμέτωπιση τῶν διαφορῶν προκλήσεων τῆς ἐποχῆς του, μετέφερε στὴν ἐπικαιρότητα τὸ ἀνακαινιστικὸ καὶ ἐπαναστατικὸ μῆνυμα τῶν Ἀγίων Πατέρων, τὸν Θεάνθρωπο Χριστὸ καὶ τὴν ἐν μετανοίᾳ Σωτηρίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς τὴν μόνην διέξοδο ἀπὸ ὅλα τὰ ἀδιέξοδα.

Μιμήθηκε τοὺς Ἁγίους Πατέρες σὲ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς του, διότι τοὺς ὑπεραγαποῦσε καὶ τοὺς μελετοῦσε συστηματικῶς, ἰδίως τὸν Μέγα Ἀθανάσιον, τὸν Ἱερό Χρυσόστομον, τὸν Ἅγιον Ἰωάννην Δαμασκηνό, τὸν Ὅσιον Συμεὼν τὸν νέο Θεολόγον, τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον καὶ τὸν Ἀββᾶ Ἰσαὰκ τὸν Σύρον, γι' αὐτὸ καὶ μποροῦμε νὰ τὸν κατατάξουμε στὴν εὐλογημένη χορεία τους, ὡς ζωντανὴν προέκτασι τῆς ζωῆς καὶ τῆς διδασκαλίας τους.

Ἄλλωστε, ἦδη ὁ Θεὸς δοξάζει τὸν γνήσιον, πιστὸν καὶ ταπεινὸν δούλον Του Ἀββᾶ Ἰουστίνου ἀκόμη καὶ μὲ θαύματα, τὸ ὁποῖον κυκλοφοροῦν σὲ σχετικὲς συλλογὰς καὶ διηγήσεις.

Εἶθε οἱ εὐχές του νὰ μᾶς συνοδεύουν καὶ νὰ μᾶς στηρίζουν!

(*) Περιοδ. «*Ἅγιος Κυπριανός*», ἀριθ. 289/Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1999, σελ. 173-175.